

УДК 378:7

Зінська Т.В.,

заступник директора з наукової роботи

Інституту мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат мистецтвознавства

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНІЙ МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ

У статті висвітлюється сучасний підхід до музично-навчального процесу в контексті використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). Розглядається можливість музичного навчання за допомогою комп'ютерних технологій; аналізуються окремі аспекти використання інтернет-ресурсів.

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, музична освіта, освітній процес, комп'ютерні технології, інтернет-ресурси.

Залучення студента до музичного мистецтва у XXI ст. відбувається в умовах надзвичайно насиченого інформаційного простору. Динамічно змінюється сприйняття сучасної молоді, оскільки вона живе у світі технологічних символів і знаків, у світі електронної культури. Комп'ютерний простір значно розширює поле активності сучасних студентів і стає більш інтенсивним співрозмовником у порівнянні з друкованою продукцією. Означена ситуація спонукає до необхідності використання нових інформаційних технологій у всіх сферах життя, зокрема і в музичній освіті.

Актуальність питання підсилюється тим, що серед сучасних технологій, які спрямовані на підвищення ефективності процесу навчання, можна виділити саме інформаційно-комунікативні, оскільки їх застосування забезпечує підготовку ерудованого фахівця, який володіє великим запасом інформації та вміє користуватися нею.

Проблему застосування та впливу інформаційно-комунікативних технологій в освіті досліджували П. Бісіркін, В. Коткова, Л. Кравчук, С. Литвинова, О. Науменко, Л. Обух, Л. Петухова, О. Співаковський, О. Чайковська, К. Фадєєва, Н. Філіппенко та інші українські науковці.

Метою статті є виявлення особливостей впровадження інформаційно-комунікативних технологій в сучасну музично-освітню практику.

У системі вітчизняної музичної освіти склалося певне протиріччя: з одного боку, протягом ХХ ст. вже сформувалася українська музично-виконавська школа з усталеними методами та педагогічними принципами музичного навчання; з іншого — світовий музичний простір постійно розширює форми культурного діалогу із застосуванням сучасних інформаційно-комунікативних технологій. У такій ситуації підвищуються вимоги до музиканта-виконавця і відповідно до викладання музичних дисциплін.

Таким чином, сучасний музикант (і виконавець, і педагог) не зможе реалізуватися в сьогоденному соціокультурному просторі без знань та вмінь, які забезпечують саме інформаційно-комунікативні технології. Якщо розглядати проблему ширше, то очевидно, що інтегруватися до світового музично-культурного простору як окремому музиканту-фахівцю так і навчальному закладу, який надає музично-освітні послуги, неможливо без застосування інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ).

Це пояснюється тим, що заняття, яке пов'язано із сферою музичного мистецтва, характеризується створенням творчої атмосфери, оскільки передбачає наповнення емоціями та їх суб'єктивними переживаннями. Подібний специфічний зміст зумовлює вибір різноманітних методик, видів роботи і нових мультимедійних засобів. Викладач, який орієнтується в музично-комп'ютерних технологіях, зможе цікаво і захоплююче провести заняття, наприклад, запропонувати до перегляду та прослуховування відео- та аудіофайли, опрацювати електронний підручник, самостійно проаналізувати оцифрований нотний матеріал тощо, а також зробити повнозвучні аранжування, сформувати концертні номери та записати їх на цифровий носій.

Звісно, що мистецька спрямованість будь-яких музичних дисциплін передбачає перш за все живе спілкування, а тому застосування навіть найсучасніших інформаційно-комунікативних технологій не зможе повністю реалізувати завдання щодо виховання професійного музиканта. Наприклад, віртуальний синтезатор з комп'ютерною клавіатурою не замінить «живий» музичний інструмент (акордеон чи фортепіано). Однак використання комп'ютерних, інформаційно-комунікативних технологій як допоміжних, додаткових засобів значно розширює можливості навчального процесу в аудиторній або позааудиторній діяльності, в самопідготовці та творчості.

Реалізувати інноваційні програми і розробки можна тільки при наявності комп'ютера та спеціальних програм, звукової апаратури, синтезатора, мультимедійного проектора. На жаль, якщо проаналізувати рівень забезпечення вказаними пристроями вітчизняних закладів музичної освіти, то побачимо таку ситуацію: сучасного музичного обладнання переважно не вистачає, а в деяких закладах спостерігається майже повна його відсутність.

Загалом поняття «інформаційні-комунікативні технології» (ІКТ) означає використання на основі комп'ютерів інформаційних і комунікаційних систем для обробки, передачі і зберігання даних та інформації. ІКТ включають відповідну законодавчу базу, інформаційні ресурси, кваліфікований персонал, що володіє механізмами, способами обробки інформаційних ресурсів, інфраструктуру з виробництва та експлуатації різних технічних, телекомунікаційних та програмних засобів [2].

Використання ІКТ у навчальному процесі дозволяє вирішити такі завдання: поглиблене засвоєння дисципліни на різних рівнях складності, вироблення умінь і навичок виконання практичних завдань, розвиток здібностей до певних видів діяльності.

Музична інформатика, яка використовує комп'ютерний інструментарій з метою отримання необхідних знань, умінь та навичок, широко практикується у закордонній музичній освіті. Сферою її застосування, головним чином, є навчання з дисциплін музично-теоретичного циклу, а також вирішення завдань, пов'язаних з виконавською і композиторською діяльністю. Наприклад, навчання за допомогою комп'ютера та Інтернету, навчання з елементами гри, технологія інтерактивного мультимедіа, розвиток музичного слуху з використанням комп'ютерних програм, прослуховування музичних творів, підбір мелодій на візуальному синтезаторі, аранжування, імпровізація, набір та редагування нотного тексту. Крім того, комп'ютер надає змогу розучувати твори з «оркестром», може виступати як «тренажер» з диригування (з використанням телеапаратури). Спеціальні комп'ютерні програми дають змогу проводити музично-слуховий аналіз мелодій (тем) творів (наприклад, для вивчення історії музичного мистецтва). Отже, комп'ютер є активним учасником творчого процесу, він може бути джерелом інформації частково або повністю замінюючи підручники, може відігравати роль візуального посібника.

Розмірковуючи про можливості інформаційно-комунікативних технологій в музичній освіті, необхідно акцентувати увагу на застосуванні інтернет-технологій, оскільки при їх використанні форма подання матеріалу зумовлюється конкретним видом заняття, змістом курсу, а також роллю викладача.

Розробка та впровадження у навчальний процес таких інформаційно-комунікативних технологій, як: аудіосупровід нотного матеріалу, використання додаткових матеріалів (статей, навчальних видань, енциклопедій, що опубліковані в Інтернеті), використання ресурсів нотних інтернет-бібліотек, виконання завдання у формі тесту, аналізу творів, реферативної роботи, проведення форумів (семінірів), організованих викладачами, — істотно розширює межі навчання, робить його більш ефективним і різноманітним, дає змогу проводити віртуальні екскурсії, знайомитися з кращими музичними виконавцями різних країн і епох, життям і творчістю композиторів. Подібні технології допомагають змінити роль студента в процесі навчання: з пасивного слухача він стає активним учасником, тобто вирішується проблема інтенсивності та насиченості заняття, воно наповнюється яскравим, незабутнім, цікавим змістом, одночасно формується емоційно позитивне ставлення студента до дисципліни.

Таким чином, як висновок, можна зазначити, що інформаційно-комунікативні технології — це невід’ємний компонент сучасного музично-освітнього процесу, без якого неможливо професійно підготувати фахівця, здатного конкурувати та самореалізуватися в сучасному соціокультурному просторі. Це пояснює перспективність, актуальність та об’єктивну необхідність впровадження інформаційно-комунікативних технологій в сучасний музично-освітній процес, зокрема розробки та розширення спеціального програмного забезпечення, орієнтованого безпосередньо на музично-навчальні дисципліни.

Джерела

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І.М. Дичківська. — К. : Академвидав, 2004. — 352 с.
2. Листопад О.В. Інноваційний розвиток освіти й освітні інновації. Понятійно-термінологічний аналіз проблеми / О.В. Листопад // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя:

- методологічні, змістові та методичні аспекти : [моногр.] / [за ред. проф. А.А. Сбруєвої]. — Суми : МакДен, 2011. — С. 43–60.
3. Фадєєва К. Музичні комп'ютерні технології ХХ століття : [моногр.] / К. Фадєєва. — К. : Парламент. вид-во, 2006. — 399 с.
4. Чайковська О.А. Формування музичних знань молодших школярів засобами мультимедійних технологій навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О.А. Чайковська. — К., 2001. — 18 с.

В статье освещается современный подход к музыкально-учебному процессу в контексте использования информационно-коммуникативных технологий (ИКТ). Рассматривается возможность музыкального обучения при помощи компьютерных технологий; анализируются отдельные аспекты использования интернет-ресурсов.

Ключевые слова: информационно-коммуникативные технологии, музыкальное образование, процесс обучения, компьютерные технологии, интернет-ресурсы.

The article highlights the current approach to music and learning process in the context of information and communication technologies (ICT). It presents possibility of music study through the computer technology; examines some aspects of the use of Internet resources.

Key words: information and communication technology, music education, process of education, computer technologies, Internet resources.